

Anna Czubaj

Ochrona prawna funkcjonariuszy publicznych w Polsce – stan obecny

Legal protection of public officers in Poland – current state

Niniejszy artykuł przybliży pojęcie funkcjonariusza publicznego w świetle art. 115 § 13 kk oraz zakres przewidzianej dla niego ochrony prawnej. Wskazuje także inne podmioty korzystające z tej szczególnej ochrony i poddaje analizie skalę przestępstw przeciwko funkcjonariuszom publicznym w Polsce.

Słowa kluczowe: funkcjonariusz publiczny, ochrona prawna, przestępstwa przeciwko funkcjonariuszowi, kodeks karny.

The below article clarifies the concept of the public officers according to the art. 115 § 13 of the Criminal Code as well as for them expected legal protection. The article also points at the other entities using special protection and analyses the scale of crimes against public officers in Poland.

Key words: public officer, legal protection, crimes against public officers, criminal code.

Wprowadzenie

Na przestrzeni lat określenie, komu przysługuje miano funkcjonariusza publicznego ulegało istotnym zmianom. Począwszy od 1932 r. każdy z dwudziestowiecznych polskich kodeksów karnych inaczej formułował to pojęcie, a różnice niejednokrotnie były bardzo istotne. W związku

z tym należy zachować dużą ostrożność w stosunku do dorobku orzeczniczego i naukowego wypracowanego pod rządami dawnych ustaw karnych, gdyż bardzo często mają one dzisiaj już jedynie znaczenie historyczne.

„Pozycja ustrojowa funkcjonariuszy publicznych jest specyficzna. Zostali oni bowiem powołani do pełnienia funkcji państwa, działają w jego imieniu, a ustawodawca przypisał im wiele istotnych kompetencji zorientowanych na realizację interesu publicznego. Sfery działalności funkcjonariuszy są zróżnicowane i obejmują np. bezpieczeństwo publiczne, wymiar sprawiedliwości czy administrację (samorządową i rządową)”¹. Ponadto można uznać, że „cechą specyficzną funkcjonariusza publicznego jest charakter pełnionej przez niego funkcji, z którą wiązą się uprawnienia lub obowiązki uzasadniające jego bardziej rygorystyczną odpowiedzialność w przypadku ich uchybienia oraz odpowiedzialność innych osób w razie dopuszczenia się zamachu na funkcjonariusza pełniącego obowiązki”².

Pojęcie „funkcjonariusz publiczny”

Obecnie obowiązujące pojęcie „funkcjonariusz publiczny” określone zostało w art. 115 § 13 kk³. Definicja legalna tego terminu nie opiera się na jednym konkretnym kryterium wyodrębniającym, wylicza natomiast dziewięć grup podmiotów, którym przyznano *ex lege* status funkcjonariusza publicznego. Poszczególne grupy zostały określone w zróżnicowany sposób, polegający na wskazaniu:

- nazwy określonych podmiotów (prezydent RP, poseł na Sejm RP, poseł do Parlamentu Europejskiego, senator, radny, sędzia, ławnik, prokurator, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba pełniąca czynną służbę wojskową, funkcjonariusz Służby Więziennej),
- opisu pełnionej funkcji (osoba niezatrudniona w administracji rządowej, samorządowej lub w innym organie państwowym, ale upoważniona do wydawania decyzji administracyjnych, funkcjonariusz

¹ A. Molińska, *Kontrowersje wokół pojęcia funkcjonariusza publicznego w polskim prawie karnym*, „Państwo i Prawo” 2010/10/73-85, <http://www.lex.pl/akt/-/akt/kontrowersje-wokol-pojecia-funkcjonariusza-publicznego-w-polskim-prawie-karnym> (dostęp: 10.09.2015).

² R. Stefański, *Prawo karne materialne. Część szczególna*, Difin, Warszawa 2009, s. 204.

³ Ustawa z 6.06.1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy),

- organu zatrudniającego i wykonywanej w tym organie działalności (osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe; osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej).

Powyższy katalog jest zamknięty, co oznacza, że funkcjonariuszem publicznym nie może być osoba, która nie należy do żadnej kategorii wskazanej w art. 115 § 13 kk. Umieszczenie definicji funkcjonariusza publicznego w rozdziale zatytułowanym *Objaśnienie wyrażeń ustawowych* ma daleko idące konsekwencje praktyczne, narzuca bowiem konkretny, wiążący sposób interpretacji, ograniczając możliwość dokonywania wykładni rozszerzającej. Do tej kwestii odniósł się także Sąd Najwyższy w postanowieniu z 8 grudnia 2004 r., w którym uznał, że „analiza kryteriów decydujących o uznaniu danej osoby za funkcjonariusza publicznego w kontekście art. 115 § 13 kk winna być podporządkowana rygorom ścisłej wykładni. Wobec faktu, iż przepis ten należy interpretować zawężająco, należałoby przyjąć, że osoba w nim niewymieniona nie może być uznana za funkcjonariusza, nawet gdyby przepisy prawa gwarantowały jej nadzwyczajną ochronę prawną”⁴.

Zastosowanie definicji legalnej powinno zapobiegać rozbieżnościom w stosowaniu opisywanego pojęcia, tymczasem znane są liczne orzeczenia sądowe rozstrzygające, czy konkretny podmiot mieści się w ramach wyznaczonych treścią art. 115 § 13 kk. Jako przykład można podać:

- postanowienie Sądu Apelacyjnego z 3 lutego 2000 r.⁵, w którym uznano, że dyrektor szpitala publicznego nie jest funkcjonariuszem publicznym, bo szpital nie jest instytucją z art. 115 § 13 pkt 6 kk, a zakładem świadczącym usługi lecznicze,

⁴ A. Molińska, op. cit.

⁵ Sygn. akt II AKz 2/2000, LexPolonica nr 345645.

- postanowienie Sądu Najwyższego z 25 września 2005 r.⁶, zgodnie z którym strażnik gminny jest funkcjonariuszem publicznym jako pracownik gminy, niewykonujący czynności usługowych⁷,
- wyrok Sądu Najwyższego z 18 maja 2004 r.⁸ – w orzeczeniu tym przesądzone, że konduktor rewizyjny Zakładu Przewozów Regionalnych Polskich Kolei Państwowych nie jest funkcjonariuszem publicznym,
- postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2004 r.⁹, w którym wskazano, że leśniczy Lasów Państwowych nie jest funkcjonariuszem publicznym,
- uchwała Sądu Najwyższego z 17 maja 2000 r.¹⁰ – stwierdzono w niej, że likwidator przedsiębiorstwa wyznaczony przez organ założycielski, na podstawie art. 21 pkt 1 ustawy z 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych¹¹, nie jest funkcjonariuszem publicznym,
- postanowienia Sądu Najwyższego z 17 maja 2012 r.¹² oraz z 17 lutego 2010 r.¹³, w których to Sąd Najwyższy stwierdził, iż funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 115 § 13 pkt 4 kk jest pracownik samorządu terytorialnego w ujęciu określonym w ustawie z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych¹⁴, o ile nie pełni wyłącznie funkcji usługowych.

Niewątpliwą przyczyną tej sytuacji jest „bardzo szeroki i niejednorodny charakter katalogu określonego w art. 115 § 13 kk oraz brak możliwości ustalenia jednolitego kryterium klasyfikacyjnego, którym kierował się ustawodawca przy wyznaczaniu zakresu tego pojęcia (czy kryterium tym jest posiadanie przez konkretną osobę określonego, władczego zakresu uprawnień wykonywanych w sferze publicznej, czy też przesłanką decydującą o zaliczeniu danej osoby do kręgu funkcjonariuszy publicznych jest publiczny charakter zadań instytucji, w jakiej ta funkcja jest

⁶ Sygn. akt I KZP 28/2005, LexPolonica nr 387552.

⁷ Postanowienie to zmieniło poprzednio zajmowane stanowisko SN, w którym strażnik gminny ze względu na pełnienie funkcji wyłącznie w zakresie ochrony porządku, a nie bezpieczeństwa publicznego, nie spełnia określonego w art. 115 § 13 pkt 7 kryterium i w związku z tym nie jest funkcjonariuszem publicznym (uchwała SN z 22.12.1992 r., II KZP 30/93, OSP 1994, nr 5, poz. 91).

⁸ Sygn. WK 10/04, OSNKW 2004, nr 7-8, poz. 71.

⁹ Sygn. akt IV KK 126/2004, LexPolonica nr 373852.

¹⁰ Sygn. akt I KZP 10/00, OSNKW 2000, z. 5-6, poz. 40.

¹¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1384 z późn. zm.

¹² Sygn. akt V KK 37/12, LEX nr 1165292.

¹³ Sygn. akt III KK 333/09, OSNKW 2010, z. 7, poz. 62.

¹⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 1202 z późn. zm.

wykonywana bądź samej funkcji?)”¹⁵. Ponadto „najwięcej rozbieżności interpretacyjnych ujawnia się na gruncie tych elementów analizowanej definicji, w których ustawodawca posługuje się klauzulami opisowymi i zwrotami niedookreślonymi. Uzasadnia to skoncentrowanie uwagi właśnie na tych fragmentach tekstu ustawy karnej, w którym zostają one wykorzystane, czyli na pkt. 4 i 6 art. 115 § 13 kk”¹⁶.

Przepis art. 115 § 13 pkt 4 uzależnia status funkcjonariusza publicznego od zatrudnienia w administracji rządowej, innym organie państwowym lub organie samorządu terytorialnego, o ile nie pełni wyłącznie czynności usługowych, a także od uprawnienia do wydawania decyzji administracyjnych przez osobę niebędącą pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego. Natomiast przepis art. 115 § 13 pkt 6 status funkcjonariusza publicznego uzależnia od zajmowania stanowiska kierowniczego w innej instytucji państwowej. W celu określenia, czy dana osoba jest funkcjonariuszem publicznym w świetle powyższych punktów, niezbędne jest scharakteryzowanie w pierwszej kolejności podmiotu, w którym jest zatrudniona, bądź, w którym zajmuje kierownicze stanowisko. Pojęcia „inny organ państwowy” i „inna instytucja państwowa” nie zostały jednak w kodeksie karnym zdefiniowane. Dodatkowo „użycie w art. 115 § 13 pkt 6 kk w odniesieniu do instytucji państwowej wyrażenia „inna” powoduje, że konieczne jest wyjaśnienie zakresu tego pojęcia poprzez ustalenie, o jaką inną instytucję państwową ustawodawcy chodzi – czy inną niż podmioty wymienione tylko w pkt. 4 art. 115 § 13 kk, czy inną niż te, które zostały wymienione we wszystkich pozostałych punktach tego przepisu”¹⁷.

Zbigniew Kallaus, określając pojęcie „pracownik administracji rządowej”, powołuje się na rozdział VI Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zatytułowany *Rada ministrów i administracja rządowa*¹⁸. Na tej podstawie administracją rządową są wszystkie urzędy administracji organizacyjnej i funkcjonalnie podporządkowane Radzie Ministrów jako całości, prezesowi Rady Ministrów, poszczególnym ministrom albo wojewodom

¹⁵ Uzasadnienie zagadnienia prawnego przedstawionego Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w sprawie I KZP 19/14, http://www.sn.pl/sprawy/SiteAssets/Lists/Zagadnienia_prawne/EditForm/I-KZP-0019_14_p.pdf (dostęp: 12.09.2015), s. 9.

¹⁶ M. Pieszczyk, *Pojęcie funkcjonariusza publicznego w prawie karnym*, Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego, http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/42789/07_Martyna_Pieszczyk.pdf, s. 191 (dostęp: 10.09.2015).

¹⁷ Uzasadnienie zagadnienia prawnego..., op. cit., s. 10.

¹⁸ Zob. Z. Kallaus, *Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, z. II, Warszawa 1997, s. 71.

bezpośrednio lub za pośrednictwem innych organów podległych organizacyjnie lub funkcjonalnie tym podmiotom. Taką interpretację potwierdza także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 kwietnia 1999 r.¹⁹. Mając zdefiniowane pojęcie administracji rządowej, określenie „inny organ państwowy” należałoby rozumieć jako inny niż administracja rządowa organ władzy wykonawczej, organy władzy ustawodawczej i sądowniczej. Przegląd istniejącej w tym zakresie literatury oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego prowadzi jednak do wniosku, iż pojęciu inny organ państwowy, użytym w art. 115 § 13 pkt 4 kk, towarzyszy wiele interpretacji. Przykładowo Z. Kallaus za inny organ państwowy uznaje tylko i wyłącznie jednostkę organizacyjną administracji państwowej, do której należą urzędy, których kierownicy nie wchodzi w skład Rady Ministrów, w związku z tym nie posiadają przymiotu organu administracji rządowej. Jako przykład podaje centralny organ administracji państwowej w postaci komendanta głównego Straży Pożarnej, którego aparatem pomocniczym na szczeblu centralnym jest Komenda Główna Straży Pożarnej, terenowe jednostki organizacyjne administracji państwowej o charakterze branżowym, np. okręgowe urzędy górnicze²⁰. W podobny sposób pojęcie „inny organ państwowy” ujmuje Oktawia Górniok²¹, ewidentnie inspirowana się interpretacją przedstawioną przez Z. Kallausa.

Zdzisław Jarosz i Sylwester Zawadzki za organ państwowy uważają „odpowiednio zorganizowaną instytucję utworzoną na podstawie przepisów prawa i powołaną do wykonywania określonych zadań w imieniu państwa i przy zastosowaniu środków wynikających z charakteru władzy państwowej”²². Natomiast Andrzej Marek w swoim komentarzu do kodeksu karnego wskazuje, że inny organ państwowy to organ niewchodzący w skład administracji rządowej, przy czym nie definiuje tego pojęcia, a przykładowo wymienia w tej grupie sejm, senat, kancelarię prezydenta, rzecznika praw obywatelskich, sądy, prokuraturę²³. Podobne stanowisko w sprawie pojęcia „inny organ państwowy” można odnaleźć w *Kodeksie Karnym. Część ogólna. Komentarz do art. 1-116 kk*, pod redakcją Andrzeja Zolla, gdzie w odniesieniu do art. 115 § 13 kk nie podjęto próby zdefiniowania tego pojęcia, wskazując jedynie, że termin „organ państwowy”

¹⁹ Sygn. K 3/99, OTK z 1999 r. nr 4, poz. 73.

²⁰ Zob. Z. Kallaus, op. cit., s. 72.

²¹ Zob. O. Górniok, *Z problematyki przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego*, „Prokuratura i Prawo” 2000, nr 5, s. 9.

²² Z. Jarosz, S. Zawadzki, *Prawo konstytucyjne*, PWN, Warszawa 1987, s. 295.

²³ A. Marek, *Kodeks Karny. Komentarz*, wyd. 5, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010, s. 319.

użyty w art. 115 § 13 pkt 4 kk jest zakresowo węższy zarówno od terminu „instytucja państwowa”, jak i od terminu „państwowa jednostka organizacyjna”, a status funkcjonariusza publicznego powiązany jest z zatrudnieniem w ramach stosunku pracy w określonym organie: administracji rządowej, innym organie państwowym, organie kontroli państwowej²⁴.

O ile wyżej omawiane pojęcia sprawiają poważne trudności w określeniu, czy dany pracownik jest funkcjonariuszem publicznym, o tyle w przypadku pracowników samorządu terytorialnego, czyli przedostatniej grupy podmiotów wymienionych w art. 115 § 13 pkt 4 kk, wystarczy odwołać się do ustawy o pracownikach samorządowych²⁵, która obejmuje wszystkich pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków²⁶.

Ostatnia z regulacji określonych jako stwarzająca problemy interpretacyjne i niedefiniowana w kodeksie karnym, to pojęcie „inna instytucja państwowa”, użyte w art. 115 § 13 pkt 6 kk. W literaturze przyjmuje się, że „inna instytucja państwowa” to określenie szersze zakresowo od pojęcia „organ państwowy lub samorządowy”, a węższe od pojęcia „państwowa jednostka organizacyjna”, którym to pojęciem posługiwał się ustawodawca w *Kodeksie karnym* z 1969 r. Zasięgiem swym obejmuje „zespół urządzeń materialnych i organizacyjnych, których zadaniem jest zaspokojenie potrzeb jednostkowych i grupowych oraz zapewnienie sprawnego funkcjonowania zbiorowości jako całości, a wchodzące w jej skład osoby uprawnione są do wykonywania czynności określonych publicznie i bezosobowo”²⁷. W publikowanych komentarzach przedstawiciele doktryny najczęściej wymieniają, tytułem przykładu, jedynie podmioty, które uznają za inne instytucje państwowe w rozumieniu art. 115 § 13 pkt 6 kk, np. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Polską Akademię Nauk, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Krajową Agencję Rynku Rolnego, Narodowy Bank Polski i inne fundusze celowe. Ponadto niektórzy przedstawiciele doktryny wskazują również, że brak jest podstaw do ograniczenia tego pojęcia tylko do takich struktur państwowych, których zadaniem jest podejmowanie decyzji władczych, a pojęciem tym powinny też zostać objęte wszystkie państwowe jednostki organizacyjne powołane do realizacji

²⁴ Zob. Uzasadnienie zagadnienia prawnego..., op. cit., s. 11.

²⁵ Ustawa z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1202, z późn. zm.).

²⁶ A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1-116 kk*, t. I, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007, s. 1218.

²⁷ O. Górniok, op. cit., s. 10.

konstytucyjnych obowiązków państwa wobec obywatela oraz innych zadań publicznych, jak np. państwowe szkoły wyższe, publiczne zakłady opieki zdrowotnej utworzone przez organ państwowy²⁸. W myśl art. 115 § 13 pkt 6 kk, funkcjonariuszem publicznym jest osoba zajmująca kierownicze stanowisko w omawianych powyżej instytucjach. Wydawać by się mogło, że sformułowanie to jest jednoznaczne, z uwagi na akty prawne wymieniające stanowiska zaliczane w poszczególnych instytucjach do kierowniczych. Do takich należy ustawa o służbie cywilnej²⁹ czy ustawa o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe³⁰. Jednak i w tym przypadku mamy do czynienia z różnymi interpretacjami. Za szerokim rozumieniem tego zwrotu opowiada się Andrzej Wąsek, zaliczając tu nie tylko osoby kierujące daną instytucją, ale również osoby stojące na czele wyodrębnionych w ramach struktury wewnętrznej działów czy też jednostek danej instytucji³¹. Innego zdania natomiast jest Z. Kallaus, który zalicza tu wyłącznie osoby kierujące określoną instytucją jako całością³².

Pytanie, czy konkretna osoba jest funkcjonariuszem publicznym w świetle prawa karnego, powinno mieć jednoznaczną i konsekwentną odpowiedź, zależną wyłącznie od spełnienia jednego z kryteriów określonych w art. 115 § 13 kk. „Od strony logiczno-językowej nie da się uzasadnić poprawności twierdzenia, że z jednej strony możliwe jest nadanie danemu podmiotowi takiego statusu, a z drugiej nie. Sama natomiast idea wyróżnienia kompetencji pozostających w merytorycznym związku z funkcją pełnioną w sferze publicznej jest słuszna, ale ma ona znaczenie na innej płaszczyźnie karnoprawnego wartościowania – znajduje zastosowanie dopiero przy interpretacji znamion przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych lub samorządu terytorialnego, posługujących się sformułowaniami wyraźnie wskazującymi na związek danej czynności sprawczej z wykonywaniem zadań właściwych dla danej instytucji, w której osoba uznana za funkcjonariusza publicznego pełni służbę. Innymi słowy, stwierdzenie, czy dany podmiot jest funkcjonariuszem publicznym, zależy wyłącznie od jego przynależności do którejkolwiek z grup wyróżnionych w art. 115 § 13 kk, natomiast osobną kwestią staje

²⁸ K. Buchała, A. Zoll, *Komentarz do kodeksu karnego*, t. I, Zakamycze, Kraków 1999, s. 707.

²⁹ Ustawa z 21.11. 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1111 z późn. zm.).

³⁰ Ustawa z 31.07.1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2011 r. nr 79, poz. 654 z późn. zm.).

³¹ Zob. M. Kalitowski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz*, t. II, Arche, Gdańsk 1999, s. 405.

³² Zob. Z. Kallaus, op. cit., s. 75.

się ustalenie, czy podejmowane przez niego czynności mają charakter służbowy i dotyczą osób lub dobra, w stosunku do których występuje w tym charakterze⁷³³.

Zakres ochrony funkcjonariuszy publicznych

Funkcjonariusz publiczny z uwagi na pełnioną funkcję i wykonywane obowiązki objęty jest szczególną ochroną prawną. Ochrona ta polega na zastosowaniu zaostrzonej odpowiedzialności karnej wobec osoby, która czynnie napada, siłą zmusza do określonego zachowania lub znieważa osobę funkcjonariusza. Zakres ochrony instytucji funkcjonariusza publicznego zawarty jest w rozdziale XXIX *Kodeksu Karnego – Przystępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego*. Rodzajowym przedmiotem ochrony w komentowanym rozdziale jest prawidłowa i niezakłócona działalność instytucji państwowych i samorządu terytorialnego reprezentowanych przez funkcjonariusza³⁴.

Pierwszym wymienionym przestępstwem jest naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego. Art. 222 § 1 mówi: „Kto narusza nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3⁷³⁵. Do działań naruszających nietykalność cielesną można zaliczyć: uderzenie, kopnięcie, popchnięcie, przewrócenie, ciągnięcie za włosy, oplucie, rzucenie jakimś przedmiotem w osobę, oblanie wodą lub nieczystościami. Naruszenie nietykalności nie zawsze musi łączyć się z zadaniem bólu, ale zawsze musi być fizyczne, tzn. atak sprawcy skierowany jest na ciało osoby pokrzywdzonej. Atak może być przeprowadzony z użyciem przedmiotu lub zwierzęcia, co oznacza, że sprawca nie musi bezpośrednio dotykać ciała ofiary. „Użytemu pojęciu naruszenie nietykalności należy nadawać takie samo znaczenie jak w art. 217 § 1 określającym ogólny typ tego przestępstwa. Oznacza

³³ M. Pieszczek, *Pojęcie funkcjonariusza publicznego w prawie karnym*, Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego, http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/42789/07_Martyna_Pieszczek.pdf, s. 198 (dostęp: 10.09.2015).

³⁴ Zob. *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, M. Mozgawa (red), Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 466-467.

³⁵ Ustawa z 6.06.1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

to, że chybione działanie podjęte w zamiarze naruszenia nietykalności funkcjonariusza, które bezpośrednio prowadziło do tego celu (np. rzut ciężkim przedmiotem, próba oblania nieczystościami), należy traktować jako karalne usiłowanie³⁶. Powyższa ochrona przysługuje funkcjonariuszowi podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, co oznacza, że omawiane przestępstwo godzi nie tylko w nietykalność cielesną funkcjonariusza, lecz także w powagę reprezentowanego przez niego urzędu i niezakłóconą realizację zadań związanych z pełnioną funkcją. Dodać należy, że czas pełnienia obowiązków nie jest określony godzinami pracy, lecz pełnieniem zadań³⁷. Działanie podjęte w czasie, gdy funkcjonariusz nie wykonuje tych obowiązków lub pozostające bez związku przedmiotowego (np. naruszenie nietykalności funkcjonariusza na tle porachunków osobistych), podlega kwalifikacji na podstawie art. 217 § 1 kk. Jeżeli czyn, o którym mowa wyżej wywołał niewłaściwe zachowanie się funkcjonariusza, sąd może na podstawie art. 222 § 2 kk zastosować wobec sprawcy nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Kolejny artykuł dotyczy czynnej napaści. Art. 223 § 1 mówi: „Kto, działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub używając broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Jeżeli w wyniku tej napaści doszło do ciężkiego uszczerbku na zdrowiu osoby pokrzywdzonej, kara wynosi od 2 do 12 lat pozbawienia wolności”³⁸. Czynną napaścią można określić gwałtowne, zaczepne, energiczne działanie z użyciem niebezpiecznego narzędzia, podjęte z zamiarem wyrządzenia krzywdy fizycznej, zadania bólu, przy czym cel ten nie musi być osiągnięty. Przesłanką zaostrożonej odpowiedzialności (w stosunku do art. 222) jest, aby sprawca działał wspólnie i w porozumieniu z co najmniej dwiema innymi osobami bądź, aby sprawca użył broni palnej, noża, innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu lub środka obezwładniającego. „Zgodnie z orzecznictwem, za niebezpieczny przedmiot uznaje się w szczególności samochód,

³⁶ A. Marek, op. cit., s. 495.

³⁷ Zob. *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, op. cit., s. 467.

³⁸ Ustawa z 6.06.1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

którym sprawca usiłował potrafić policjanta, a za środek obezwładniający – użytego w tym celu silnego i agresywnego psa³⁹.

Czynem określonym w art. 224 § 2 jest zmuszanie do przedsięwzięcia lub zaniechania czynności prawnej funkcjonariusza – karze pozbawienia wolności do lat 3 podlega, kto stosuje przemoc lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego do przedsięwzięcia lub zaniechania czynności służbowej. „Przemoc (...) polegać może nie tylko na agresji skierowanej na ciało funkcjonariusza (np. zaatakowanie niebezpiecznym przedmiotem, wykręcenie rąk, obezwładnienie). Może ona być stosowana także wobec osoby bliskiej (np. przemoc wobec żony lub dziecka funkcjonariusza) albo zostać wywarta poprzez oddziaływanie na rzeczy – aby w ten sposób przeciwdziałać czynności funkcjonariusza (np. barykadowanie drzwi, unieruchomienie pojazdu służbowego itp.). (...) Karalności na podstawie art. 224 § 2 nie podlega stosowanie tzw. biernego oporu. Nie jest więc przestępstwem położenie się na ziemi przez osobę, którą funkcjonariusz policji chce ująć i zatrzymać, czy odmowa wydania poszukiwanego przedmiotu. Charakter biernego oporu ma także tzw. siedząca demonstracja, nawet gdy jej uczestnicy, trzymając się za ręce, utrudniają w ten sposób usunięcie z miejsca demonstracji⁴⁰.

Ostatnim wymienionym w rozdziale XXIX przestępstwem przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu jest znieważanie. Art. 226 § 1 mówi: „Kto znieważa funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną, podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku⁴¹. Zniewaga, to zachowanie wyrażające pogardę dla innej osoby przeważnie w postaci epitetu słownego, może być również wyrażona pismem, wizerunkiem, obelżywym gestem lub działaniem. O uznaniu określonego zachowania za zniewagę decydują w pierwszym rzędzie ogólnie przyjęte normy obyczajowe, zgodnie z którymi określone gesty lub słowa uznaje się za obraźliwe. Zgodnie z powszechnie przyjętymi poglądami doktryny, pojęcie zniewagi powinno być interpretowane obiektywnie i w świetle powszechnych standardów kulturowych, a nie jedynie subiektywnie. Oznacza to, że jeżeli dana wypowiedź nie zawiera elementów obiektywnie uznawanych za obraźliwe, nie dojdzie

³⁹ A. Marek, op. cit., s. 497.

⁴⁰ A. Marek, op. cit., s. 498-499.

⁴¹ Ustawa z 6.06.1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

do znieważenia, nawet jeśli adresat czuł się jej treścią znieważony. „W doktrynie zdaje się przeważać zasadne stanowisko, że zniewaga jest przestępstwem formalnym. Podkreśla się, że dla jego dokonania nie jest konieczny żaden skutek, a w szczególności by adresat znieważającej wypowiedzi poczuł się dotknięty lub by znieważające w treści pismo do niego dotarło”⁴².

Inne podmioty objęte ochroną przewidzianą dla funkcjonariuszy publicznych

Z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych mogą korzystać także osoby niebędące funkcjonariuszami w myśl art. 115 § 13 kk. Jest to ochrona podczas wykonywania obowiązków wynikających z pełnionej funkcji. Istotne jest, że sankcje karne są tu znacznie dotkliwsze niż przewidziane w kodeksie karnym za popełnienie tych samych czynów wobec osoby niebędącej funkcjonariuszem publicznym. O tej szczególnej ochronie decydują odrębne przepisy. Przykładowo, z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych korzystają następujące podmioty:

- lekarz wykonujący czynności w ramach świadczeń pomocy doraźnej oraz podczas udzielania pomocy w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia, oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki⁴³,
- pielęgniarka i położna podczas i w związku z wykonywaniem czynności polegających na udzielaniu świadczeń zdrowotnych⁴⁴,
- osoba udzielająca pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz podejmująca medyczne czynności ratunkowe⁴⁵,
- nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych⁴⁶,

⁴² Kodeks karny. Praktyczny komentarz, op. cit., s. 453.

⁴³ Art. 44 ustawy z 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (Dz. U. z 2008 r. nr 136, poz. 857 z późn. zm.).

⁴⁴ Art. 11 ust. 2 ustawy z 15.07.2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1435 z późn. zm.).

⁴⁵ Art. 5 ust. 1 ustawy z 8.09.2006 r. o państwowym ratownictwie medycznym (Dz. U. z 2013 r., poz. 757 z późn. zm.).

⁴⁶ Art. 63 ust. 1 ustawy z 26.01.1992 r. Karta nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 z późn. zm.).

- rachmistrz spisowy wykonujący czynności w ramach prac spisowych⁴⁷,
- sołtys, przewodniczący zarządu dzielnicy/osiedla⁴⁸,
- pracownik ochrony podczas wykonywania zadań ochrony obszarów, obiektów i urzędzeń podlegających obowiązkowej ochronie⁴⁹,
- uprawnieni do prowadzenia czynności kontrolno-rozpoznawczych, strażacy jednostek ochrony przeciwpożarowej i członkowie ochotniczych straży pożarnych biorący udział w działaniu ratowniczym lub wykonujący inne zadania związane z ochroną przeciwpożarową oraz osoby fizyczne, które na podstawie art. 25 ust. 2 zostały zobowiązane do udziału w działaniu ratowniczym⁵⁰,
- strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej przy wykonywaniu czynności służbowych⁵¹,
- inspektor Inspekcji Transportu Drogowego podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych⁵²,
- pracownik socjalny⁵³,
- asystent rodziny wykonujący czynności w ramach swoich obowiązków⁵⁴,
- osoba, która w obronie koniecznej odpiera zamach na jakiegokolwiek cudze dobro chronione prawem, chroniąc bezpieczeństwo lub porządek publiczny⁵⁵.

Lista zawodów i funkcji korzystających z tej szczególnej ochrony jest otwarta i w związku z tym coraz więcej osób zyskuje prawa przewidziane w tym zakresie dla funkcjonariuszy publicznych.

⁴⁷ Art. 19 ust. 4 ustawy z 4.03.2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 2010 r. nr 47, poz. 277).

⁴⁸ Art. 36 ust. 3 i art. 37 ust. 3 ustawy z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.).

⁴⁹ Art. 42 ustawy z 22.08.1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1099, z późn. zm.).

⁵⁰ Art. 27 ustawy z 24.08.1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. nr 178, poz. 1380 z późn. zm.).

⁵¹ Art. 39 ust. 11 ustawy z 13.10.1995 r. – *Prawo łowieckie* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1226 z późn. zm.).

⁵² Art. 79 ustawy z 6.09.2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 z późn. zm.).

⁵³ Art. 121 ust. 2 ustawy z 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163).

⁵⁴ Art. 16 ust. 3 ustawy z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332).

⁵⁵ Art. 25 § 4 ustawy z 6.06.1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Obraz przestępstw przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu na przestrzeni lat 1999-2014

Funkcjonariusz publiczny powinien czuć się bezpiecznie podczas wykonywania obowiązków służbowych, gdyż jest objęty szczególną ochroną prawną. Jak wynika z dostępnych danych, bezpieczeństwo to nie jest tak oczywiste. Pomimo podwyższonego zakresu odpowiedzialności karnej dla osób dopuszczających się przestępstw w stosunku do funkcjonariusza publicznego, każdego roku przybywa postępowań z art. 222, 223, 224 i 226 kk.

Istotnych informacji dotyczących skali przestępstw wymierzonych w funkcjonariusza publicznego w Polsce dostarczają statystyki policyjne zamieszczone na stronie internetowej Policji⁵⁶. Dostępne dane zawierają dwie informacje: liczbę postępowań wszczętych oraz liczbę przestępstw stwierdzonych. Postępowanie wszczęte jest to dochodzenie lub śledztwo związane ze zdarzeniem, co do którego zachodzi podejrzenie, że jest przestępstwem. Postępowanie jest prowadzone przez jednostkę organizacyjną policji, albo wszczęte przez prokuraturę. Natomiast przestępstwo stwierdzone, to przestępstwo, w którym ustalono przynajmniej jedną osobę podejrzaną i udowodniono jej popełnienie przestępstwa w zakończonym postępowaniu przygotowawczym.

Wyjaśnienia zamieszczone na przywołanej wcześniej internetowej stronie policyjnej podają, że „do końca 2012 roku prezentowane dane zawierały zarówno informacje o postępowaniach przygotowawczych prowadzonych przez Policję, jak również o postępowaniach prowadzonych we własnym zakresie przez prokuraturę (bez udziału Policji). Od początku 2013 r. gromadzone są tylko informacje w oparciu o postępowania przygotowawcze prowadzone wyłącznie przez Policję. Zmienił się także sposób zbierania danych dotyczących nieletnich. Poprzednio czyny karalne nieletnich wykazywane były w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Od początku 2013 roku dane prezentowane są po uzyskaniu informacji o wszczęciu i zakończeniu postępowania przez sędziego rodzinnego. Dane dotyczące 2014 roku wynikają z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 2013 r. w sprawie programu badań statystyki publicznej na rok 2014 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1159), zgodnie

⁵⁶ www.statystyka.policja.pl (dostęp: 15.09.2015).

z którym Ministerstwo Sprawiedliwości zostało zobowiązane do gromadzenia i przekazywania danych o osobach nieletnich i ich czynach karalnych jako organ mający informację o całości zagadnienia. Oznacza to, iż publikowane dane za 2014 rok nie zawierają informacji na temat czynów karalnych nieletnich⁵⁷.

W świetle zaprezentowanych poniżej danych zauważyć można, że w przypadku naruszenia nietykalności cielesnej (tabela 1) liczba postępowań wszczętych od 1999 r. stale wzrasta, podobnie jak liczba przestępstw stwierdzonych (z wyjątkiem roku 2004, gdzie zanotowano zdecydowany spadek). Zmniejszenie postępowań i przestępstw w roku 2014 można przypisać omówionym powyżej zmianom w sposobie przedstawiania danych statystycznych.

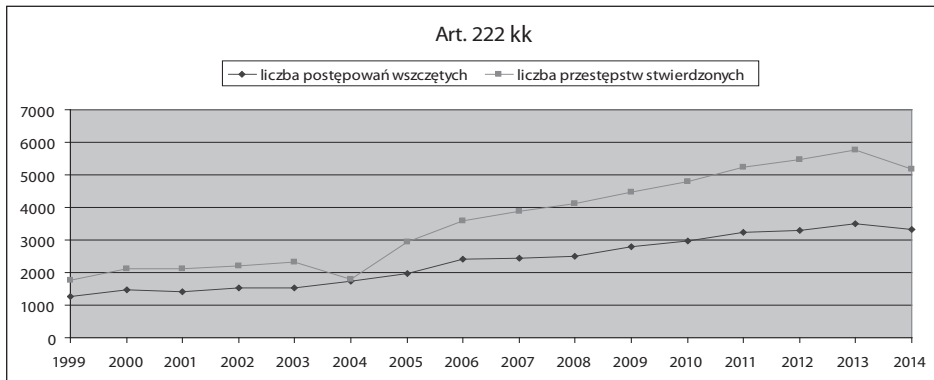
Tabela 1. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza (art. 222 kk)

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
1999	1 259	1 772
2000	1 458	2 108
2001	1 401	2 104
2002	1 529	2 198
2003	1 541	2 333
2004	1 745	1 803
2005	1 965	2 927
2006	2 420	3 593
2007	2 453	3 870
2008	2 499	4 122
2009	2 789	4 482
2010	2 956	4 806
2011	3 240	5 247
2012	3 288	5 469
2013	3 506	5 772
2014	3 319	5 168

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwno-10/63530,Naruszenie-nietykalnoscii-cielesnej-funkcjonariusza-art-222.html> (dostęp: 15.09.2015).

⁵⁷ <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny> (dostęp: 15.09.2015).

Wykres 1. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z policyjnych statystyk.

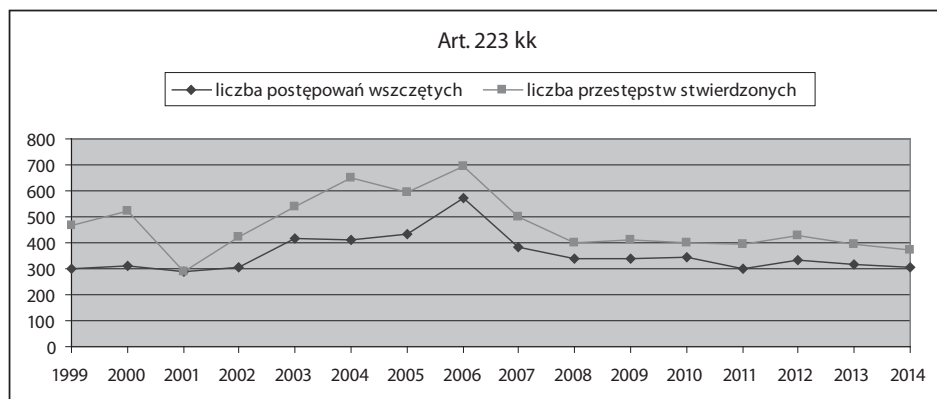
Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w przypadku czynnej napaści (tabela 2). Przede wszystkim widoczne jest mniejsze nasilenie tych przestępstw zarówno w fazie przygotowawczej, jak i przestępstw stwierdzonych (liczone w setkach), w porównaniu z pozostałymi przestępstwami, których liczby wahają się od kilku tysięcy (art. 222 kk i 224 kk) do kilkunastu tysięcy (art. 226 kk).

Tabela 2. Czynna napaść (art. 223 kk)

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
1999	299	466
2000	309	521
2001	287	287
2002	308	424
2003	417	540
2004	410	651
2005	435	594
2006	570	695
2007	386	502
2008	341	399
2009	340	412
2010	342	399
2011	301	393
2012	336	430
2013	314	394
2014	306	370

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-10/63531,Czynna-napasc-art-223.html> (dostęp: 15.09.2015).

Wykres 2. Czynna napaść

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z policyjnych statystyk.

Ponadto w przypadku czynnej napaści widoczny jest od 2006 r. do 2014 r. (8 lat) wyraźny spadek liczby postępowań i liczby przestępstw stwierdzonych.

Analizując przestępstwa dotyczące art. 224 kk należy mieć na uwadze, że dotyczą one zarówno zmuszania do przedsięwzięcia lub zaniechania czynności prawnej funkcjonariusza, ale także wywierania wpływu na czynności urzędowe organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, gdyż statystyki policyjne odnoszą się do całego artykułu. Analizując dostępne dane (tabela 3) zauważyć można przede wszystkim dużą różnicę pomiędzy liczbą wszczętych postępowań a liczbą przestępstw stwierdzonych.

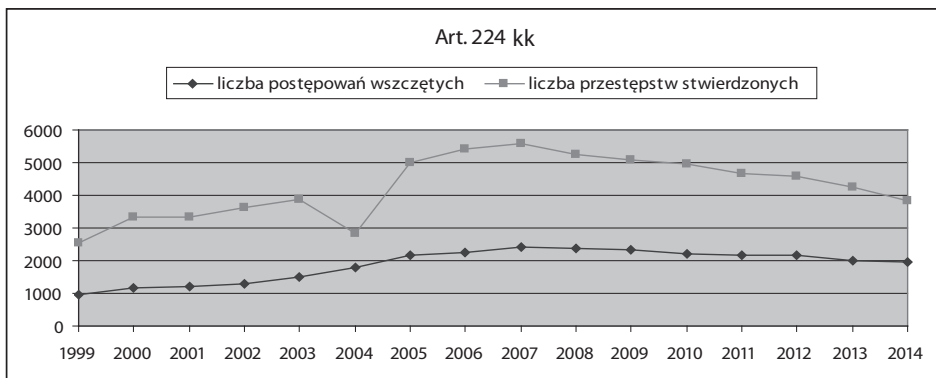
Tabela 3. Wywieranie wpływu na czynności urzędowe organu lub funkcjonariusza (art. 224 kk)

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
1999	964	2 531
2000	1 176	3 331
2001	1 218	3 339
2002	1 278	3 620
2003	1 519	3 864
2004	1 789	2 848
2005	2 155	5 002
2006	2 263	5 433

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
2007	2 412	5 564
2008	2 371	5 267
2009	2 325	5 095
2010	2 198	4 944
2011	2 162	4 662
2012	2 160	4 572
2013	2 004	4 262
2014	1 968	3 854

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestępstwa-przeciwko-10/63532,Wywieranie-wplywu-na-czynnosci-urzedowe-organu-lub-funkcjonariusza-art-224.html> (dostęp: 15.09.2015).

Wykres 3. Wywieranie wpływu na czynności urzędowe organu lub funkcjonariusza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z policyjnych statystyk.

W omawianym przedziale czasowym występuje ponad dwa razy więcej przestępstw w stosunku do wszczętych postępowań (w roku 2000 i 2002, w jednym postępowaniu stwierdzono średnio prawie trzy przestępstwa). Wyjątkiem był 2004 r., w którym drastycznie spadła liczba przestępstw stwierdzonych (różnica między postępowaniami a przestępstwami stwierdzonymi wyniosła wówczas niewiele ponad 50%), po czym ponownie wzrosła. Od 2007 r. zauważalny jest stały spadek liczby postępowań, jak i przestępstw.

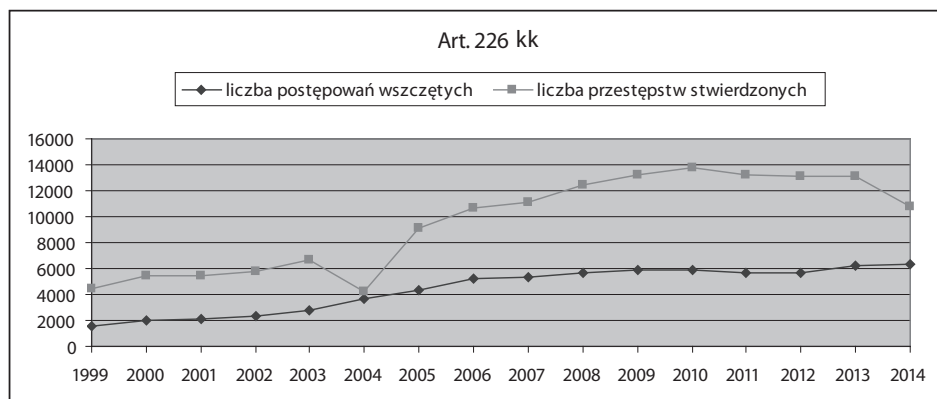
Zdecydowanie najwięcej przestępstw popełnionych w latach 1999-2014 dotyczy art. 226 kk, czyli znieważenia funkcjonariusza (tabela 4).

Tabela 4. Znieważenie funkcjonariusza (art. 226 kk)

Rok	Liczba postępowań wszczętych	Liczba przestępstw stwierdzonych
1999	1 558	4 478
2000	1 996	5 443
2001	2 083	5 442
2002	2 354	5 758
2003	2 825	6 718
2004	3 636	4 195
2005	4 320	9 076
2006	5 189	10 624
2007	5 375	11 098
2008	5 647	12 394
2009	5 909	13 213
2010	5 897	13 774
2011	5 719	13 252
2012	5 665	13 149
2013	6 170	13 114
2014	6 349	10 730

Źródło: <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestępstwa-przeciwko-10/63535,Zniewazenie-funkcjonariusza-art-226.html> (dostęp: 15.09.2015).

Wykres 4. Znieważenie funkcjonariusza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z policyjnych statystyk.

Powyższe dane pokazują również dużą różnicę między liczbą postępowań a liczbą przestępstw stwierdzonych (średnio ponad dwa przestępstwa stwierdzano w jednym postępowaniu). Najwięcej przestępstw odnotowano w 2010 r., w kolejnych latach ich liczba sukcesywnie spada, natomiast liczba postępowań wszczętych w badanym okresie utrzymuje tendencję wzrostową. W omawianym przypadku, podobnie jak w danych dotyczących art. 222 kk i art. 224 kk, zaskakujący jest rok 2004,

w którym nastąpił gwałtowny spadek liczby stwierdzonych przestępstw w stosunku do liczby postępowań. Jak podaje raport Policji „rok 2004 można nazwać w pewnym sensie rokiem przełomowym. Liczba przestępstw stwierdzonych obniżyła się o 0,4%, a wskaźnik zagrożenia przestępczością na 100 tys. mieszkańców spadł o 12,7, z 3839,9 do 3827,2. W ten sposób została przełamana trwająca od 12 lat (od 1993 r.) tendencja stałego wzrostu przestępczości”⁵⁸. Niestety w przypadku omawianych przestępstw, po roku 2004 nadal widoczna była tendencja wzrostowa. Ostatnie lata pokazują, że sytuacja ulega poprawie.

Podsumowanie

Analizując pojęcie „funkcjonariusz publiczny”, można zauważyć, jak wiele trudności sprawia prawidłowa interpretacja definicji zawartej w kodeksie karnym. Pomimo że katalog podmiotów zaliczanych do funkcjonariuszy publicznych ma charakter enumeratywny, to o jego faktycznym zakresie zastosowania niejednokrotnie decydują sądy.

Szczególna ochrona i wzmoczona odpowiedzialność – niewątpliwie potwierdzają specyficzną pozycję prawną i ustrojową, którą przyznaje się funkcjonariuszom. Jednocześnie porównując wyżej zaprezentowane dane statystyczne dotyczące przestępstw przeciwko funkcjonariuszom publicznym i osobom korzystającym z ochrony przewidzianej funkcjonariuszom z przestępstwami wymierzonymi w osoby niepodlegające takiej ochronie, można zauważyć dużą różnicę w liczbie postępowań wszczętych. Przykładowo liczba postępowań z tytułu naruszenia nietykalności cielesnej (art. 217 § 1 kk) na przestrzeni ostatnich 16 lat waha się od 365 do 785, w przypadku zniewagi (art. 216 kk) wyniosła maksymalnie 292⁵⁹. Świadczy to o większym narażeniu funkcjonariuszy publicznych na ataki w związku z pełnionymi przez nich obowiązkami służbowymi. Różnice te pokazują również, że funkcjonariusze publiczni i inne uprzywilejowane osoby, wykorzystują przysługującą im ochronę i zgłaszają zaistniałe przestępstwa odpowiednim organom.

⁵⁸ *Roczny raport statystyczny 2004*, <http://statystyka.policja.pl/st/raporty/roczne-raporty-statyst/47750,Raport-2004.html> (dostęp: 17.09.2015).

⁵⁹ Zob. *Przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu*, <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko> (dostęp: 17.09.2015).

Bibliografia

Literatura:

- Buchała K., Zoll A., *Komentarz do kodeksu karnego*, t. I, Zakamycze, Kraków 1999.
- Górnik O., *Z problematyki przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego*, „Prokuratura i Prawo” 2000, nr 5.
- Jarosz Z., Zawadzki S., *Prawo konstytucyjne*, PWN, Warszawa 1987.
- Kalitowski M., Sienkiewicz Z., Szumski J., Tyszkiewicz L., Wąsek A., *Kodeks karny. Komentarz*, t. II, Arche, Gdańsk 1999.
- Kallaus Z., *Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, z. II, Wyd. Ministerstwa Sprawiedliwości, Warszawa 1997.
- Marek A., *Kodeks Karny. Komentarz*, wyd. 5, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010.
- Mozgawa M. (red), *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Stefański R., *Prawo karne materialne. Część szczególna*, Difin, Warszawa 2009.
- Zoll A. (red), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1-116 kk*, t. I, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2007.

Akty prawne:

- Ustawa z 31.07.1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2011 r., nr 79, poz. 654 z późn. zm.).
- Ustawa z 25.09.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1384 z późn. zm.).
- Ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.).
- Ustawa z 24.08.1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. nr 178, poz. 1380 z późn. zm.).
- Ustawa z 26.01.1992 r. – *Karta nauczyciela* (Dz. U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 z późn. zm.).
- Ustawa z 13.10.1995 r. – *Prawo łowieckie* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226 z późn. zm.).
- Ustawa z 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2008 r. nr 136, poz. 857 z późn. zm.).
- Ustawa z 6.06.1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 1997 r. nr 88, poz. 553 z późn. zm.).
- Ustawa z 22.08.1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1099 z późn. zm.).

Ustawa z 6.09.2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 z późn. zm.).

Ustawa z 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015, poz. 163).

Ustawa z 8.09.2006 r. o państwowym ratownictwie medycznym (Dz. U. z 2013 r., poz. 757 z późn. zm.).

Ustawa z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1202 z późn. zm.).

Ustawa z 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1111 z późn. zm.).

Ustawa z 4.03.2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 2010 r. nr 47, poz. 277).

Ustawa z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015, poz. 332).

Ustawa z 15.07.2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położniczym (Dz. U. z 2014 r., poz. 1435 z późn. zm.).

Orzeczenia sądowe:

Sygn. akt II AKz 2/2000, LexPolonica nr 345645.

Sygn. akt I KZP 28/2005, LexPolonica nr 387552.

SN z 22.12.1992 r., II KZP 30/93, OSP 1994, nr 5, poz. 91.

Sygn. WK 10/04, OSNKW 2004, nr 7-8, poz. 71.

Sygn. akt IV KK 126/2004, LexPolonica nr 373852.

Sygn. akt I KZP 10/00, OSNKW 2000, z. 5-6 poz. 40.

Sygn. akt V KK 37/12, LEX nr 1165292.

Sygn. akt III KK 333/09, OSNKW 2010, z. 7, poz. 62.

Sygn. K 3/99, OTK z 1999 r. nr 4, poz. 73.

Źródła internetowe:

Molińska A, *Kontrowersje wokół pojęcia funkcjonariusza publicznego w polskim prawie karnym*, „Państwo i Prawo” 2010/10/73-85, <http://www.lex.pl/akt/-/akt/kontrowersje-wokol-pojecia-funkcjonariusza-publicznego-w-polskim-prawie-karnym> (dostęp: 10.09.2015).

Pieszczyk M., *Pojęcie funkcjonariusza publicznego w prawie karnym*, Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego. http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/42789/07_Martyna_Pieszczyk.pdf

Przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko>

Roczny raport statystyczny 2004, <http://statystyka.policja.pl/st/raporty/roczne-raporty-statyst/47750,Raport-2004.html>

<http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny>

Uzasadnienie zagadnienia prawnego przedstawionego Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w sprawie I KZP 19/14, http://www.sn.pl/sprawy/SiteAssets/Lists/Zagadnienia_prawne/EditForm/I-KZP-0019_14_p.pdf

